

MUZEJSKA DOKUMENTACIJA V DOBI DIGITALNE PREOBRAZBE

(povzetki prispevkov)

Zborovanje Slovenskega muzejskega društva
Brežice, 16.–17. september 2024

PROGRAM

9.00 – 9.30 Prihod

9.30 – 10.00 Odprtje zborovanja in pozdravni nagovori (Viteška dvorana)

10.00 – 11.45 Uvodna predavanja (Viteška dvorana)

10.00 – 10.45 dr. sc. Goran Zlodi, red. prof., *Univerza v Zagrebu*: **Muzejska dokumentacija – osnovni pojmovi i ključni standardi i smjernice**

10.45 – 11.15 mag. Gorazd Knific, *Muzej in galerije mesta Ljubljane*, Nina Sotelšek, *Narodni muzej Slovenije*: **Kritičen pomen dokumentacijskega sistema in prikaz sodelovanja služb, ki ustvarjajo muzejsko dokumentacijo**

11.15 – 11.35 doc. dr. Ines Vodopivec, *Narodna in univerzitetna knjižnica*: **Digitalizacija kulturne dediščine in interoperabilnost podatkov**

11.35 – 11.45 Razprava

11.45 – 12.15 Odmor

12.15 – 13.40 Panel A (Poročna soba)

12.15 – 12.30 mag. Darko Knez, *Narodni muzej Slovenije*, mag. Gorazd Knific, *Muzej in galerije mesta Ljubljane*, Nina Sotelšek, *Narodni muzej Slovenije*, Miha Špiček, *Slovenski etnografski muzej*, mag. Tita Porenta, *Muzeji radovljiške občine*: **Poslanstvo in oblike delovanja Sekcije za muzejsko dokumentacijo pri SMS**

12.30 – 12.45 Nina Sotelšek, *Narodni muzej Slovenije*: **Predstavitev projekta Premična e-Dediščina 2023-2025**

12.45 – 13.00 Martin Horvat, *Muzej in galerije mesta Ljubljane*: **Kronos - sistem za digitalizacijo muzejskih in galerijskih zbirk**

13.00 – 13.15 Kaja Cajhen, *Narodna galerija*: **Pomen oddelka registrature v muzejski instituciji**

13.15 – 13.30 mag. Gorazd Knific, *Muzej in galerije mesta Ljubljane*: **Uporaba avtomatizacije in umetne inteligence pri dokumentiranju kulturne dediščine**

13.30 – 13.40 Razprava

12.15 – 13.40 Panel B (Mali avditorij)

12.15 – 12.30 Mladen Bačić, *Galerija Božidar Jakac*, *Muzej moderne in sodobne umetnosti*: **Digitizacija dokumentacijskega fonda mojstra fotografije Miroslava Zdovca in dileme likovnega muzeja pri valorizaciji dokumentarnega gradiva**

12.30 – 12.45 dr. Miha Kosmač, *Mestni muzej Idrija*, *muzej za Idrijsko in Cerkljansko*: **Reorganizacija fototeke Mestnega muzeja Idrija**

12.45 – 13.00 dr. Monika Močnik, *Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije*: **Fotografski fond Marjana Cigliča kot primer sistematičnega urejanja gradiva za optimalno digitalno dostopnost**

13.00 – 13.15 mag. Nika Novak, *Muzej za arhitekturo in oblikovanje*: **Zapuščina arhitekta Edvarda Ravnikarja v MAO: izzivi digitalizacije arhitekturne zbirke**

13.15 – 13.30 Irena Uršič, *Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije*: **Dokumentacijska procesa obsežnih fotografskih fondov Naceta Bizilja in Joca Žnidaršiča**

13.30 – 13.40 Razprava

13.40 – 15.15 Kosilo

15.15 – 16.10 Panel A (Poročna soba)

15.15 – 15.30 Andreja Kozjek, Gregor Novak, Bakir Toskić, *Narodna in univerzitetna knjižnica*: **Spletna aplikacija Oddelka za zaščito in restavriranje NUK**

15.30 – 15.45 mag. Adela Železnik, *Moderne galerija Ljubljana*: **Spletna razstava Moderne galerije: Izbor del iz nacionalnih zbirk Moderne galerije in iz Arteast 2000+**

15.45 – 16.00 Darja Jan, *Muzej novejšje zgodovine Celje*: **Sporočilnost plakata / Iz zbirke**

16.00 – 16.10 Razprava

15.15 – 16.10 Panel B (Mali avditorij)

15.15 – 15.30 dr. Rafko Urankar, *PJP d.o.o.*, dr. Jure Krajšek, *Pokrajinski muzej Celje*: **Vključevanje digitalne arheološke izkopavalne dokumentacije v muzejske zbirke**

15.30 – 15.45 Metka Štrajhar, *samozaposlena v kulturi – arheologinja*, Helena Rismondo, *Muzej in galerije mesta Ljubljane*: **Upravljanje originalnih in popolnih arhivov arheoloških najdišč v Arheološkem centru MGML**

15.45 – 16.00 doc. ddr. Verena Perko, *Gorenjski muzej, Univerza v Ljubljani*: **Pomen dokumentacije komunikacije in komunikacijske interpretacije**

16.00 – 16.10 Razprava

16.10 – 16.30 Odmor

16.30 – 17.25 Panel A (Poročna soba)

16.30 – 16.45 mag. Tita Porenta, *Muzej radovljiške občine*: **Pravilnik o upravljanju z zbirkami Muzejev radovljiške občine**

16.45 – 17.00 Špela Sečnik, mag., *Alma Mater Europaea*: **Kulturna dediščina med muzeji in arhivi**

17.00 – 17.15 Jakob Kovačič, *Tehniški muzej Slovenije*: **Predlog za pridobitev in zbiralna komisija: digitalizacija postopka v dokumentacijskem sistemu KRONOS**

17.15 – 17.25 Razprava

16.30 – 17.25 Panel B (Mali avditorij)

16.30 – 16.45 Tatjana Dolžan Eržen, *Gorenjski muzej*: **Inventura predmetov v etnološki zbirki Gorenjskega muzeja**

16.45 – 17.00 dr. Meta Kordiš, Urška Purg, *Zavod NLB Muza*: **Zavod NLB muza: zbirke, dopolnjevanje zbirk, reinventarizacija in izzivi**

17.00 – 17.15 Samo Sankovič, *Pomurski muzej Murska Sobota*: **Zbirke in digitalizacija v Pomurskem muzeju Murska Sobota**

17.15 – 17.25 Razprava

17.30 – 17.45 Zaključek zborovanja (Viteška dvorana)

18.00 Večerni sprejem na Vodovodnem stolpu

Digitizacija dokumentacijskega fonda mojstra fotografije Miroslava Zdovca in dileme likovnega muzeja pri valorizaciji dokumentarnega gradiva

Mladen Bačić, kustos dokumentalist

Galerija Božidar Jakac, Muzej moderne in sodobne umetnosti
dokumentacija@galerija-bj.si

Izvleček prispevka:

V Galeriji Božidar Jakac od leta 2021 poteka proces celostne digitizacije dokumentacijskega fonda mojstra fotografije Miroslava Zdovca (1929–2009), ki poleg papirnega gradiva obsega tudi 12.500 enot fotografskega gradiva.

Prispevek predstavi dokumentacijske postopke obdelave fonda, pri čem se osredotoča na vprašanja valorizacije dokumentarnega gradiva in dileme likovnega muzeja pri izbiranju in določanju predmetov predvidenih za inventarizacijo.

Ključne besede: dokumentarno gradivo, digitizacija, valorizacija, inventarizacija

Pomen oddelka registrature v muzejski instituciji

Kaja Cajhen, kustosinja

Narodna galerija

kaja_cajhen@ng-slo.si

Izvleček prispevka:

Registratura je ključen oddelek v muzejski instituciji, ki skrbi za natančno beleženje podatkov o muzejskih predmetih, vodenje inventarja in varnost podatkov. Digitalizacija zbirk, ki jo koordinira registratura, omogoča širšo dostopnost informacij javnosti in raziskovalcem. V Narodni galeriji ima registratura pomembno vlogo pri dokumentiranju in dostopnosti umetniških del za raziskave in izobraževanje. Čeprav je ta oddelek v slovenskih muzejih redek, je njegov pomen neprecenljiv za ohranjanje in upravljanje kulturne dediščine.

Ključne besede: registratura, kustos dokumentalist, dokumentacijski postopki

Inventura predmetov v etnološki zbirki Gorenjskega muzeja

Tatjana Dolžan Eržen, muzejska svetnica

Gorenjski muzej

tatjana.erzen@gorenjski-muzej.si

Izvleček prispevka:

Inventura muzejskih predmetov, kakršno sva v Gorenjskem muzeju pred leti razvili dokumentalistka in etnologinja, je zaporedje več postopkov. Vzporedno delamo v podatkovni bazi Galis in v depoju. V Galisu iščemo istovrstne predmete, na primer skrinje, kolovrate, žeblje ... in vse vpise uredimo, dopolnimo. Seznam natisnemo. Nato predmete poiščemo v depoju in vsakega najdenega odkljukamo. Odkljukamo tudi vse s seznamov razstavljenih ali posojenih na razstave drugim ustanovam. Če je zbirka urejena, po tem že lahko napišemo inventurno poročilo. Če pa ni, v depoju najdemo predmete, ki jih na seznamu ni. Ko preverimo njihove inventarne številke v Galisu, ugotovimo, da so vpisani z drugim izrazom, zatipkani, napačno vpisani ... In nekaterih predmetov s seznama ni v depoju. So morda v kakšnem drugem depoju? So kje založeni? Potem so tu še enaki predmeti pa brez inventarnih števil. Preverjamo fotografije, če obstajajo, dimenzije in opise, starejše sezname razstavljenih predmetov z občasnih razstav. Včasih je delo prav detektivsko, včasih pa nič ne pomaga. V poročilo lahko samo napišemo, da jih nismo našli. Obsežnejše inventure, na primer keramično posodje, hišni tekstil, oblačila delamo podobno, delo pa je bolj kompleksno. Za lažje izpise seznamov v Galisu vpišemo neko skupno geslo.

Ključne besede: inventura muzejskih predmetov, izpisi seznamov iz Galisa, etnološka zbirka, muzej, digitalna dokumentacija, urejanje muzejskih zbirk

Kronos - sistem za digitalizacijo muzejskih in galerijskih zbirk

Martin Horvat, muzejski svetnik

Muzej in galerije mesta Ljubljane

martin.horvat@mgml.si

Izvleček prispevka:

Kronos 2 je nova podatkovna zbirka, ki v sodelovanju z nekaterimi muzeji in galerijo, pomeni rezultat več kot 30-letnega razvoja in uporabe informacijskih muzejskih podatkovnih zbirk v Muzeju in galerijah mesta Ljubljane.

Sistem uporabnikom zagotavlja prijazno in intuitivno zasnovano digitalno okolje, ki ne zahteva kompleksnih računalniških znanj, celotna uporaba pa se vrši preko spletnega vmesnika. Prednosti programa so obvladovanje vseh muzejskih procesov, hkraten dostop neomejenemu številu uporabnikov in nezahtevna integracija v obstoječe računalniško omrežje.

Uporaba je zasnovana preko obrazcev za vnos, ki jih povezujejo posamezne akcije v procesu muzejske obdelave. Uporaba številnih šifrantov olajša in standardizira vnose ter omogoča lažji nadzor in klasifikacijo zapisov. Aplikacija podpira shranjevanje neomejenega števila različnih vrst datotek, zmanjšuje potrebe po fizični manipulaciji s predmeti in dokumentacijo ter omogoča stalni dostop do vseh vrst digitaliziranega gradiva.

Informacijski dokumentacijski sistem Kronos je zasnovan kot orodje za digitalizacijo zbirk in dokumentacije. Zajema vse glavne aktivnosti muzeja, od evidentiranja in pridobivanja, do končne muzealizacije gradiva. Poleg posebnega modula za obravnavo predmetov pridobljenih z arheološko metodo, je v sistem vključena tudi avtomatizacija dokumentacijskih postopkov, konservacija s hrambo (depo) in različne oblike komunikacije z muzejskim gradivom. MGML ima v sistemu obdelanih več kot 300 000 predmetov in skoraj 280 000 enot različnih vrst muzejske dokumentacije.

Ključne besede: Kronos, podatkovna zbirka, avtomatizacija, digitalizacija, arheologija, dokumentacija

Sporočilnost plakata / Iz zbirke

Darja Jan, muzejska svetovalka

Muzej novejše zgodovine Celje

darja.jan@mnzc.si

Izvleček prispevka:

V Muzeju novejše zgodovine Celje smo leta 2020 zasnovali nov cikel razstav, ki smo ga poimenovali Iz zbirke. Posebno pozornost tokrat namenjamo predstavljanju muzejskih zbirk, in sicer tistemu delu, ki je javnosti večkrat neviden. Prva razstava je bila namenjena zbirki Razglednic, druga bo predstavljala zbirko Plakatov. Čeprav smo prve plakate pridobili že leta 1951, ko smo delovali kot oddelek za zgodovino narodnoosvobodilnega boja v Mestnem muzeju Celje, se je zbirka Plakatov v našem muzeju izoblikovala šele leta 1990. Danes obsega zbirka cca. 6900 inventarnih enot. Razstava in spremljajoči katalog bosta predstavljala posebno muzejsko gradivo, ki je s svojo sporočilnostjo najbolj zgovoren besedno-slikovni medijski kanal. Plakati tvorijo del našega vsakdana, spremljajo nas na vsakem koraku, predstavljajo izvirno podobo nekega mesta. Ravno zaradi svoje vizualne podobe so dokument nekega časa in pomemben zgodovinski vir za proučevanje političnega, družbenega, gospodarskega in kulturnega dogajanja. Razstava, kjer bodo plakati vključeni kot osrednji muzejski predmet, bo predstavila zgodbo mesta Celja od leta 1941 do danes. O pomembnosti plakata bodo spregovorili tudi znani Celjani, ki so s svojim ustvarjanjem pomembno zaznamovali Celje, celoten slovenski prostor in bili prisotni tudi na mednarodnem področju.

Ključne besede: plakat, Muzej novejše zgodovine Celje, zbirka, sporočilnost

Poslanstvo in oblike delovanja Sekcije za muzejsko dokumentacijo pri SMS

mag. Darko Knez, muzejski svetnik

Narodni muzej Slovenije
darko.knez@nms.si

mag. Gorazd Knific, muzejski svetovalec

Muzej in galerije mesta Ljubljane
gorazd.knific@mgml.si

Nina Sotelšek, muzejska svetovalka

Narodni muzej Slovenije
nina.sotelsek@nms.si

Miha Špiček, muzejski svetovalec

Slovenski etnografski muzej
miha.spicek@etno-muzej.si

mag. Tita Porenta, muzejska svetnica

Muzeji radovljiske občine
tita.porenta@mro.si

Izveleček prispevka:

Sekcija za dokumentacijo je bila ustanovljena 2001 kot ena od sekcij SMS za interesno povezovanje in sodelovanje na področju dokumentacije muzejskega gradiva zaposlenih v zavodih, ki so včlanjeni v SMS. V preteklem letu je sprejela svoj pravilnik delovanja, iz katerega je razvidno njeno poslanstvo in načini dela. Aktualno vodstvo sekcije se skupaj s članstvom, SMS in drugimi deležniki prizadeva za različne oblike izobraževanj in sodelovanj med kolegi dokumentalisti z vsemi zaposlenimi v muzejih in drugimi službami, ki skrbijo za kulturno dediščino. V prispevku bomo predstavili vizijo sekcije ter načine in oblike delovanja do konca mandata aktualnega vodstva.

Ključne besede: muzejska dokumentacija, sekcija za muzejsko dokumentacijo pri SMS, primarna dokumentacija, sekundarna dokumentacija, fototeka, izobraževanje

Uporaba avtomatizacije in umetne inteligence pri dokumentiranju kulturne dediščine

mag. Gorazd Knific, muzejski svetovalec

Muzej in galerije mesta Ljubljane

gorazd.knific@mgml.si

Izvleček prispevka:

Ne ukvarjamo se več z vprašanjem ali bo umetna inteligenca (v nadaljevanju UI) vpeljana v delo z dediščino, saj se temu ne bo mogoče izogniti. Glavni izziv v prihodnosti bo, kako s pomočjo UI ustvarjati naše podatkovne zbirke. UI je sposobnost računalniških sistemov, da pri izvajanju nalog nadomeščajo človeško inteligenco in temelji na uporabi algoritmov, ki s pomočjo strojnega učenja iščejo ter analizirajo množice podatkov. Zato postaja vse bolj pomembno orodje tudi pri delu z dokumentacijo. Najsodobnejši dokumentacijski programi že vključujejo funkcionalnosti črkovanja zapisov in iskanje na podlagi prepoznavanja obrazov, oblik ipd. V prispevku se bomo natančneje posvetili naslednjim tehnologijam, ki so trenutno za naše delo najbolj uporabne:

- OCR/ICR (Optical Character Recognition/Intelligent Character Recognition) tehnologiji za prepoznavanje in pretvorbo besedila iz slik ali dokumentov.
- Voice recognition tehnologiji za prepoznavanje in pretvorbo človeškega govora.
- Face recognition tehnologiji za prepoznavanje oseb iz slik ali filmov.
- Image tagging tehnologiji za avtomatsko generiranje iskalnih besed/keywords iz slikovnega gradiva.

UI je lahko neprecenljivo orodje, a zahteva naložbe v infrastrukturo, opremo in usposobljen kader. Dolgoročni uspeh uporabe UI pri delu z dediščino temelji na sodelovanju IT in muzejskih strokovnjakov, ki bodo tehnologijo prilagodili za izvajanje javne službe zavodov na področju kulturne dediščine.

Ključne besede: umetna inteligenca, sodoben muzej, dostop, dokumentacija, podatkovne zbirke

Kritičen pomen dokumentacijskega sistema in prikaz sodelovanja služb, ki ustvarjajo muzejsko dokumentacijo

mag. Gorazd Knific, muzejski svetovalec

Muzej in galerije mesta Ljubljane

gorazd.knific@mgml.si

Nina Sotelšek, muzejska svetovalka

Narodni muzej Slovenije

nina.sotelsek@nms.si

Izvleček prispevka:

Muzeji in galerije so v percepciji uporabnikov še vedno zaupanja vredne javne ustanove, ki imajo zbirke varno shranjene, dobro oskrbovane in natančno dokumentirane. Skupna značilnost muzejev, ki učinkovito upravljajo svoje zbirke, je dosledno izvajanje standardiziranih postopkov. Nič novega ni, da uvajamo standarde zato, da nam poenostavijo delo, saj preizkušeno prinašajo zanesljive rezultate. Ker gre za poenotene postopke, se le-ti lahko na enak način aplicirajo v delovne procese večjih in manjših ustanov. In, če so razumno vpeljeni, delujejo.

Kljub temu pa pretekle evalvacije delovanja slovenskih muzejev prikazujejo zaskrbljujoče stanje. Zgolj polovica jih ima zaposlenega kustosa s specialnimi znanji iz področja muzejske dokumentacije, ki bi skrbel za uvajanje in izvajanje dokumentacijskega sistema. Še zdaleč pa dokumentalist ni edini, ki ustvarja dokumentacijo. Prispevek bo zato prikazal naloge kustosa dokumentalista in razlikoval med dokumentacijskimi nalogami kustosov zbirk, konservatorjev-restavratorjev, kustosov pedagogov in službe za stike z javnostmi, ki če so vpeljeni v dokumentacijski sistem, sodelujejo pri gradnji zbirke muzejskega znanja.

Avtorja bosta izpostavila kako v obdobju digitalne preobrazbe muzejev še vedno drži, da so vzpostavljen dokumentacijski sistem, izdelan načrt za odpravljanje zaostankov in priročnik z opisanimi delovnimi procesi, temelj uspešnega upravljanja muzejskih zbirk. Na praktičnem primeru poslovnika standardiziranih postopkov dokumentacijske službe Muzeja in galerij mesta Ljubljana bosta prikazala kako in zakaj sistem deluje.

Ključne besede: muzejska dokumentacija, standardi, dokumentacijski sistem, načrt, poslovník, dokumentalist

Zavod NLB Muza: zbirke, dopolnjevanje zbirk, reinventarizacija in izzivi

dr. Meta Kordiš, muzejska svetovalka

Zavod NLB Muza

meta.kordis@guest.nlb.si

Urška Purg, muzejska svetovalka

Zavod NLB Muza

urska.purg@guest.nlb.si

Izvleček prispevka:

Zavod NLB Muza ima dve zbirki. Muzejsko zbirko, ki ima predmete povezane z bančno zgodovino v Sloveniji in z bančnimi praksami ter umetniško zbirko. Zavod upravlja z Bankariumom, Muzejem bančništva Slovenije. Kmalu bo odprl tudi novo umetnostno galerijo v isti stavbi bivše Mestne hranilnice ljubljanske na Čopovi 3.

Muzej predstavlja zgodovino razvoja denarja, bančnih storitev in praks v Sloveniji ter svetu. Muzej si prizadeva, da obiskovalci razumejo zgodovino bančništva in kako smo ljudje prišli od naturalnega denarja – preko kovancev in bankovcev – vse do plačevanja s pametnimi telefoni. Skrbi za osnove finančne pismenosti preko interaktivnega finančnega labirinta, ki preko iger pomaga pri prvih korakih osebnega finančnega opismenjevanja. Med razstavljenimi muzejskimi predmeti in najtežjimi muzealijami je bančni trezor iz leta 1905, kot tudi odprti bankomat ter bančna okenca iz leta 1905, konca 1980-ih in danes.

Obe zbirki se delita na več podzbirk, ki se pa med seboj tudi prepletajo, kar bo prispevek predstavil s primeri. Obenem bodo predstavljeni dokumentacijski postopki in rokovanje z dokumentacijskim sistemom Kronos, ki ga v Zavodu uporabljamo, s čimer zagotavljamo dosledno izvajanje dokumentacijskih postopkov za osnovo zagotavljanja fizične in intelektualne dostopnosti do zbirk v digitalni obliki.

Pri rokovanju z zbirkami se poslužujemo klasičnega postopka, pri čemer nenehno dopolnjujemo zbirki, jih revidiramo in pregledujemo korektnost stopnje vpisa predmetov. Hkrati pa se srečujemo s potrebo po deinventarizaciji torej izpisom predmetov iz inventarne knjige in zbirke, ter posebnimi muzejskimi predmeti, ki predstavljajo izzive in zahtevajo nove dokumentacijske rešitve, kar bomo predstavili s primeri.

Ključne besede: kulturna dediščina, zbirke, deinventarizacija, dokumentacija

Reorganizacija fototeke Mestnega muzeja Idrija

dr. Miha Kosmač, direktor

Mestni muzej Idrija, muzej za Idrijsko in Cerkljansko

miha.kosmac@muzej-idrija-cerkno.si

Izvleček prispevka:

Ob ustanovitvi Mestnega muzeja Idrija leta 1953 je bila vzpostavljena tudi fototeka, ki je takrat štela 200 fotografij. V več kot 70 letih delovanja muzeja je število enot v fototeki nenehno raslo. Skladno z razvojem muzejske dejavnosti se je spreminjal tudi način dokumentacije gradiva. Še zlasti po letu 2012 je v muzeju stekel intenziven proces digitalizacije gradiva starejšega izvora (steklene plošče, negativi, diapozitivi). Fotografsko gradivo je bilo vpisano v dokumentacijski program Galis ter opremljene z metapodatki. Z digitalizacijo so se izrisala nova spoznanja o zgodovini fotografije na Idrijskem in Cerkljanskem, a tudi nekatere pomanjkljivosti. Zaradi obsega gradiva, obsežne digitalizacije gradiva zunanjih uporabnikov, ki ga je še potrebno obdelati in vnesti v Galis (preko 28.000 enot) ter fotografskega gradiva digitalnega izvora, je postalo muzejsko delo in še zlasti izposojanje gradiva težavno. Z reorganizacijo fototeke želimo: vzpostaviti sistem po zgledu zbirk, standardizirati vpis gradiva z določitvijo obveznih kategorij pri obdelavi gradiva, posodobiti in poenotiti klasifikacijo, preveriti in po potrebi dopolniti ključne besede za že vpisano gradivo, poskrbeti za dolgoročno hrambo gradiva, izboljšati dostopnost do gradiva tudi s ciljem vzpostavitve iskalnika za iskanje gradiva po zgledu arhivov. Eden od ciljev je tudi zaposlitev novega strokovnega sodelavca za zagotovitev kontinuiranega dela na tem področju.

Ključne besede: fototeka, digitalizacija, metapodatki, reorganizacija, dolgoročna hramba gradiva, dostopnost

Predlog za pridobitev in zbiralna komisija: digitalizacija postopka v dokumentacijskem sistemu KRONOS

Jakob Kovačič, kustos dokumentalist

Tehniški muzej Slovenije

jakob.kovacic@tms.si

Izvleček prispevka:

Prispevek bo obravnaval razvoj postopka pridobivanja novega predmeta v digitalnem okolju v Tehniškem muzeju Slovenije. Sam postopek vključuje več faz; vsak predmet, ki je po presoji odgovornega kustosa namenjen za pridobitev v muzej, mora biti najprej vpisan na stopnji evidentiranega gradiva. Sledi odobritev s strani veččlanske komisije, ki predstavlja različne službe in dejavnosti muzeja. Na ta način se zagotovi večja skladnost pridobivanja z zbiralno politiko muzeja, omogočen pa je tudi vpogled vodstva v postopek ter v sprotno delo kustosov. Nenazadnje vključenost komisije predstavlja tudi varovalo, da za muzej niso pridobljeni predmeti, katere ni mogoče ustrezno shraniti, lažje pa se organizira in razporedi delo ter razpoložljivost konzervatorske delavnice in ostalih muzejskih služb, ki so vključene v proces hrambe in ohranjanja kulturne dediščine. Ob posredovanju predloga zbiralni komisiji kustos napiše krajšo utemeljitev ter opredeli, za kakšen tip pridobitve gre (na primer darilo ali nakup), navede pa tudi s tem povezane stroške. Komisija ob odločanju znotraj baze predmet potrdi ali zavrne; v slednjem primeru poda tudi obrazložitev. Avtor bo predstavil prehod s starejšega sistema, kjer je šlo le za digitalizacijo fizičnih obrazcev, v povsem digitalno obliko znotraj dokumentacijskega sistema Kronos s poudarkom na sprejemnem postopku kot integralnem delu procesa inventarizacije predmeta.

Ključne besede: zbiralna komisija, predlog za pridobitev, KRONOS, digitalizacija

Spletna aplikacija oddelka za zaščito in restavriranje NUK

Andreja Kozjek, višja konservatorica-restavratorica

Narodna in univerzitetna knjižnica
andreja.kozjek@nuk.uni-lj.si

Gregor Novak

Narodna in univerzitetna knjižnica
gregor.novak@nuk.uni-lj.si

Bakir Toskić

Narodna in univerzitetna knjižnica
bakir.toskic@nuk.uni-lj.si

Izvleček prispevka:

Prispevek predstavlja spletno aplikacijo Oddelka za zaščito in restavriranje v Narodni in univerzitetni knjižnici. Aplikacija je zasnovana kot sistem za sledenje delovnega procesa Oddelka za zaščito in restavriranje ter baza oddelčne dokumentacije, ki omogoča:

- vodenje delovodnika knjigoveškega in konservatorsko-restavratorskega dela,
- evidentiranje in lokacijsko sledenje gradiva, ki prihajajo v obdelavo na Oddelek za zaščito in restavriranje,
- priprava in shranjevanje konservatorsko-restavratorskih poročil,
- priprava in izvoz različnih dokumentov (poročilo o delu, spremna dokumentacija za digitalizacijo itd.),
- iskalnik po vseh modulih aplikacije,
- večnivojsko administriranje uporabnikov.

Ključne besede: delovodnik, knjigovoznica, konservatorsko-restavratorska poročila, dokumentacija

Vključevanje digitalne arheološke izkopavalne dokumentacije v muzejske zbirke

Jure Krajšek, višji kustos

Pokrajinski muzej Celje

jure.krajsek@pokmuz-ce.si

Rafko Urankar, univ. dipl. arheolog

PJP d.o.o.

rafko.urankar@guest.arnes.si

Izvleček prispevka:

Arheološka izkopavanja so destruktivna metoda, ki uničuje najdišča, zato jih običajno uporabimo takrat, ko bi bila kulturna dediščina zaradi drugih posegov uničena. Z izkopavanji preko dokumentiranja kulturne ostanke pretvorimo v nesnovno obliko, v podatke s katerimi lahko poustvarimo izvirno stanje, na podlagi tega pa rekonstruiramo izgled in dogodke v preteklosti.

Z modernim, digitalnim dokumentiranjem arheoloških izkopavanj se ustvarja velika količina podatkov, ki so neločljivo povezani in tvorijo celoto tako z najdiščem (nepremična kulturna dediščina) kot tudi najdbami (premična kulturna dediščina).

Digitalni podatki se ustvarjajo na terenu in v poizkopavalni fazi. Moderne metode dokumentiranja in obdelave najdišč ter gradiva pa proizvajajo tudi številne stranske digitalne produkte, ki so lahko zelo uporabni pri kasnejšem muzejskem delu.

Problemi se pojavljajo pri vključevanju teh podatkov v digitalne zbirke muzejev, kjer je pri inventarizaciji (ročno) prenesen del podatkov. Ostali podatki, ki so posredno vezani na muzealije pa postanejo obrobni in se izgubljajo, saj ni poskrbljeno za njihovo celovito in centralizirano hrambo, ki bi bila enostavno dostopna, omogočala hitrejše muzejsko delo, nadaljnjo strokovno obdelavo ter popularizacijo.

Digitalne zbirke arheoloških izkopavanj bi bilo potrebno povezati z muzejskimi in kulturnovarstvenimi podatki. S povezavo bi hkrati odpravili napake, ki nastajajo pri prepisovanju in poskrbeli za varno in predvsem trajno hrambo digitalne oz. digitalizirane kulturne dediščine.

Ključne besede: dediščina, digitalno dokumentiranje, podatkovne zbirke, inventarizacija

Fotografski fond Marjana Cigliča kot primer sistematičnega urejanja gradiva za optimalno digitalno dostopnost

dr. Monika Močnik, muzejska svetovalka

Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije

monika.mocnik@muzej-nz.si

Izvleček prispevka:

Marjan Ciglič je bil eden izmed najpomembnejših slovenskih fotoreporterjev v drugi polovici 20. stoletja. Zaposlen je bil pri časopisni hiši Dnevnik, njegov fotografski opus pa obsega več kot 300 tisoč originalnih negativov. Ciglič je negative, zvite v kolute hranil v škatlicah, na katere je napisal mesec in leto nastanka. Pomemben del zapuščine so tudi njegovi dnevniški zapisi z osnovnimi podatki fotografiranih dogodkov, vsebina posnetkov pa ilustrira tako preproste trenutke v vsakdanjem življenju kot pomembne zgodovinske prelomnice, ki so se odvijale od začetka petdesetih let do konca prejšnjega stoletja. Cigličev fond se skupaj z njegovimi dnevniškimi zapisi hrani v največji nacionalni fotografski zbirki v fototeki Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije. Ker fotografije (in njegovi dnevniški zapisi) predstavljajo dragocen zgodovinski vir in so na voljo širši javnosti, je za dolgoročno ohranitev gradiva nujno sistematično urejanje fonda, pri čemer je poudarek na optimalni dostopnosti gradiva za uporabnike. Sistematično urejanje v glavnem obsega fizično urejanje, inventarizacijo, digitalizacijo, raziskovanje ter vnos podatkov in fotografij v dokumentni sistem Galis. V prispevku bodo prikazani vsi postopki sistematičnega urejanja fonda, s poudarkom na prikazu dostopnosti gradiva na konkretnih primerih.

Ključne besede: fotoreporter, fotografski fond, fototeka MNSZS, sistematično urejanje, dostopnost gradiva

Zapuščina arhitekta Edvarda Ravnikarja v MAO: izzivi digitalizacije arhitekturne zbirke

mag. Nika Novak, višja kustodinja dokumentalistka

Muzej za arhitekturo in oblikovanje

nika.novak@mao.si

Izvleček prispevka:

Z urejanjem zapuščine enega najpomembnejših slovenskih arhitektov, Edvarda Ravnikarja, se v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje (MAO) sistematično ukvarjamo od leta 2019. Je ena najobsežnejših zapuščin, ki jih hranimo v naši arhitekturni zbirki. Ravnikarjeve načrte in drugo gradivo, ki je bilo pred tem v lasti Fakultete za arhitekturo v Ljubljani, smo v muzej sprejeli že leta 2006, v letu 2022 in 2023 pa sta zbirko dopolnili še obsežni donaciji dedičev, arhitektovega sina Edvarda Ravnikarja mlajšega in hčere Ane Mavko. Posamični Ravnikarjevi načrti, skice in drugi predmeti so v muzejsko zbirko prišli tudi kot del zapuščin drugih ustvarjalcev ali preko manjših odkupov oz. donacij zasebnikov.

Med leti 2019 in 2023 smo digitalizirali 2474 načrtov, 1038 fotografij, 361 skic, 232 enot razne dokumentacije, 142 risb, 25 Ravnikarjevih likovnih del in osnutkov, 21 projektnih map, 439 študentskih vaj Smeri B ter 76 enot raznovrstnega gradiva (plakati raznih oblikovalcev, šolska spričevala, vizualizacije idr.). Od skupno 4808 enot digitaliziranega gradiva, ki predstavlja približno 80% celotne Ravnikarjeve zapuščine, ki jo hranimo v MAO, ostaja nekaj več kot 200 predmetov neidentificiranih. Pri urejanju gradiva smo do sedaj detektirali več kot 100 različnih Ravnikarjevih arhitekturnih projektov.

Pri delu z Ravnikarjevo zapuščino smo bili postavljeni pred izziv, kako tako zajeten korpus predmetov sistematizirati, urediti in digitalizirati tako, da bo zbirka postala operabilna, uporabna in obvladljiva, ne da bi pri tem izgubili podatke ali zabrisali proces in okoliščine njenega nastanka.

Ustrezno vodeni dokumentacijski postopki so bili v začetni fazi ključnega pomena pri nadaljnjem obdelovanju in vrednotenju gradiva. Pri obdelovanju Ravnikarjeve zapuščine smo upoštevali primarne dokumentacijske postopke, od vhoda predmeta, akvizicije, ki zajema bodisi inventarizacijo ali akcesijo predmetov, do ustrezne sledljivosti predmeta v muzeju. Pri digitalizaciji Ravnikarjeve zapuščine oziroma digitizaciji/vnosu podatkov v muzejsko podatkovno bazo smo upoštevali standardizacijo zapisov in bili dosledni pri zapisovanju imen predmetov, določanju muzeološkega in predmetnega konteksta ipd. Ravno premišljena terminologija in preudarno določanje šifrantov nam namreč omogočata in olajšata iskanje posameznih predmetov.

Pri delu s to obsežno zapuščino se je znova izkazalo, da se pri muzejskem delu ne moremo zadovoljiti z golim (fizičnim) ohranjanjem predmetov. Če niso primerno urejeni, ovrednoteni in digitalno dostopni so podatki o predmetih na nek način izgubljeni, do njih pravzaprav nimamo pravega dostopa. Pri tem je seveda ključnega pomena tudi kvalitetno izdelan in usklajen geslovnik, ki sproti nastaja ob obdelovanju posameznih predmetov iz zbirke. V prihodnosti bi bilo za lažje delo z arhitekturnimi zbirkami nujno potrebno oblikovati

za dotično področje. Urejena zbirka je šele začetek, osnovna platforma, da lahko sploh pride do konkretnih raziskav, poglobljenih študij in razstav, hkrati pa omogoča, da se delo ustvarjalcev končno tudi primerno ovrednoti. Digitalno dostopna zapuščina Edvarda Ravnikarja prispeva k popularizaciji ustvarjalca, pospeši procese raziskovanja ter omogoča tudi raziskovanje »na daljavo«, kar je še posebej pomembno v Ravnikarjevem primeru, saj v zadnjih letih opažamo vse večje povpraševanje po gradivu tudi s strani tujih raziskovalcev.

Ključne besede: arhitekturna zbirka, Edvard Ravnikar, digitalizacija, klasifikacija muzejskega gradiva

Pomen dokumentacije, komunikacije in komunikacijske interpretacije

doc. ddr. Verena Perko, muzejska svetnica

Gorenjski muzej Kranj, Univerza v Ljubljani

vvperko@gmail.com

Izvleček prispevka:

Sodobni muzej je usmerjen v komunikacijo z javnostjo. Zbirke, ki so v tradicionalnem muzeju bile središče in cilj muzejskih ter muzeoloških procesov (zbiranja, dokumentiranja, hrambe, varovanja, raziskovanja in razstavljanja), so v sodobnem muzeju postale sredstvo komunikacije. Muzejske zbirke so osrednji vir znanstvenih in muzejskih podatkov ter raznovrstnih znanj o izvornih kontekstih in predmetih. So podlaga kronoloških in prostorskih študij ter opora humanističnih izhodišč pri interpretaciji preteklosti in razumevanju sedanosti. Cilj muzejskih raziskav je kakovostna, aktualna in privlačna kulturna informacija kot podlaga komunikacije z javnostmi. Proces muzejske komunikacije je kompleksen, združuje znanja o zbirkah in podatke o družbenem okolju. Sodobni muzej odlikuje vključujoč odnos do javnosti. Nekdanji pasivni obiskovalec muzeja je postal sodelavec, sooblikovalec in partner v muzejskih procesih. V inkluziji javnosti pride muzej v stik z mnogimi konvivalnimi znanji in podatki, povsem specifična znanja pa nastajajo tudi med procesi interpretacije in komunikacije.

Ob nekoč poglavitni muzejski dokumentaciji o zbirkah in predmetih (dokumentacija selekcije in tezavracije) opazno narašča dokumentacija interpretacije in komunikacijske interpretacije. Z oddaljevanjem od materialne strukture predmeta pomen narašča. Najbolj potrebna pa je pri varstvu pomenov (I. Maroevič), ki se v dobi tekoče moderne bliskovito spreminjajo. V prispevku bomo spoznali pomen t.im. terciarne ali komunikacijske dokumentacije muzeja za muzeološke procese in družbeno vlogo vključujočega muzeja.

Ključne besede: muzejska dokumentacija, interpretacija, komunikacija, muzejska javnost, muzealnost

Pravilnik o upravljanju z zbirkami Muzejev radovljiske občine

mag. Tita Porenta, muzejska svetnica

Muzeji radovljiske občine

tita.porenta@mro.si

Izvleček prispevka:

Muzeji radovljiske občine (MRO) so javni zavod, ki je 1963 združil 3 do tedaj samostojne muzeje v občini Radovljica, kasneje sta se mu pridružila še dva. Vsak muzej ima specifične zbirke, za katere skrbi po en kustos. MRO so že vsaj od 2008 sodelovali v Sekciji za dokumentacijo pri SMS in vseh dokumentacijskih projektih v Sloveniji, svojega prvega kustosa dokumentalista pa so dobili leta 2019. Njegova prva naloga je bila pripraviti program in izobraževanje sodelavcev za poenotenje dokumentacijskih postopkov, ki so bili do tedaj po enotah zelo različne kakovosti in obsega. V tem procesu smo začeli graditi tudi notranji dokumentacijski sistem, ki smo ga ubesedili v Pravilniku o upravljanju z zbirkami MRO. V referatu bo avtorica predstavila vsebino pravilnika, njegov nastanek in izzive, ki še čakajo MRO na poti do ureditve svoje muzejske dokumentacije.

Ključne besede: pravilnik, muzejska dokumentacija, upravljanje, Muzeji radovljiske občine, muzejske zbirke

Zbirke in digitalizacija v Pomurskem muzeju Murska Sobota

Samo Sankovič, muzejski svetovalec

Pomurski muzej Murska Sobota

samo.sankovic@pomurski-muzej.si

Izvleček prispevka:

Pomurski muzej Murska Sobota opravlja javno muzejsko službo na območju severovzhodne Slovenije. Evidentira, zbira, raziskuje, dokumentira premično in nesnovno dediščino, varuje in hrani zbirke ter ostalo dokumentarno gradivo. Muzej ima umetnostnozgodovinsko, zgodovinsko, etnološko in obsežno arheološko zbirko. Tako kot v večini muzejev v zadnjih nekaj desetletjih, se tudi v našem muzeju dokumentiranje izvaja večinoma digitalno, kar vključuje digitalne zajeme arhivskega gradiva, dokumentov in predmetov, fotografije, avdio in video posnetke, arhive arheoloških najdišč in drugo. Na zborovanju bomo predstavili naše delo z dokumentacijo in izzive s katerimi se kot majhen muzej soočamo v digitalni dobi.

Ključne besede: Pomurski muzej Murska Sobota, zbirke, dokumentiranje, digitalizacija

Kulturna dediščina med muzeji in arhivi

Špela Sečnik, mag. arhivistike in dokumentologije

Alma Mater Europaea

spela.secnik@almamater.si

Izvleček prispevka:

Muzeologija in arhivistika sta dve vedi, ki se med seboj tesno povezujeta. Muzejski in arhivski delavci se pri svojem delu večkrat srečujejo z gradivom, ki bi po tipu in vsebini lahko spadalo tako v muzejski kot v arhivski depo, pri delu pa uporabljajo različne standarde, postopke in metode za obdelavo in popisovanje. To privede do pojavljanja istega tipa gradiva v različnih ustanovah, različnih zbirkah, fondih, ki so splošni javnosti dostopni pod različnimi pogoji, pri čemer se pojavlja vprašanje njegove uporabnosti.

Namen prispevka je pregled in primerjava načinov umestitve gradiva v zbirke in fonde, načinov hrambe in pogojev dostopnosti s ciljem pridobitve vpogleda v razlike in podobnosti navedenih postopkov.

Ključne besede: arhivsko gradivo, muzejsko gradivo, vrednotenje, kulturna dediščina, uporabnost

Predstavitev projekta Premična e-Dediščina 2023-2025

Nina Sotelšek, muzejska svetovalka

Narodni muzej Slovenije

nina.sotelsek@nms.si

Izvleček prispevka:

Projekt Premična e-Dediščina 2023-2025 je bil zasnovan leta 2022 z namenom ureditve dolgoročnega ohranjanja digitalnih vsebin premične kulturne dediščine, povečanja javne dostopnosti in njihove ponovne uporabe. Financiran je iz sredstev Evropske unije, preko programa Načrt za okrevanje in odpornost (NOO), ukrep: Digitalizacija na področju kulture (C2.K7.IM), NPR št. 3340-23-0007, proračunska postavka: 221495-C2K7IM (Digitalizacija na področju kulture), in Ministrstva za kulturo RS, proračunska postavka 221101 (plačilo DDV za NOO). Namen projekta je izboljšanje procesov upravljanja s podatki o dediščini in vzpostavitev platforme za omogočanje vpogleda v stanje premične kulturne dediščine. Predvidene rešitve bodo optimizirale strateško načrtovanje v javni upravi ter muzealcem, raziskovalcem, znanstvenikom in širši javnosti olajšale dostop do informacij o premični kulturni dediščini.

Krovni cilj je zato poenotenje aplikativnih rešitev za upravljanje baz podatkov premične dediščine v digitalni obliki. Projekt bo zagotavljal trajno elektronsko hrambo in razvoj poenotene digitalne infrastrukture, ki bo omogočila celovito digitalno dokumentiranje zbirk ter dostopnost do enot premične kulturne dediščine preko spletne platforme, t. i. registra premične kulturne dediščine. Pomemben projektni cilj je tudi centralizacija tehničnih opravil v zvezi z vzdrževanjem in zagotavljanjem delovanja novega informacijskega sistema. S tem se bo zmanjšalo tveganje, ki je posledica odvisnosti od lokalnih ITK služb in heterogenih rešitev pri zagotavljanju varne hrambe podatkov premične dediščine, saj bo le-ta urejena preko storitev državne oblačne infrastrukture.

Do zaključka projekta sredi leta 2026, bo vsaj osem dediščinskih ustanov uporabljalo posamezne dinamične e-storitve. Vključenim muzejem bo poleg računalniške opreme na voljo tudi strokovna pomoč iz področij informatike in muzejske dokumentacije. Projekt bo vzpostavil celovito prenovo varovanja in upravljanja podatkov o dediščini in slovenske muzeje usmeril k večji odprtosti, povezanosti in trajnostnem delovanju.

Ključne besede: premična kulturna dediščina, digitalizacija, register, informacijski sistem, muzejska dokumentacija

Upravljanje originalnih in popolnih arhivov arheoloških najdišč v Arheološkem centru MGML

Metka Štrajhar, kustosinja

Samozaposlena v kulturi – arheologinja
metkastrajhar@yahoo.com

Helena Rismondo, kustosinja

Muzej in galerije mesta Ljubljane
helena.rismondo@mgml.si

Izvleček prispevka:

Arheološki center MGML izvaja upravljanje originalnih in popolnih arhivov arheoloških najdišč s celovitim pristopom, organizacijo, urejanjem, muzealizacijo, arhiviranjem, shranjevanjem v varnem in stabilnem okolju, spremljanjem in vzdrževanjem pogojev hrambe ter javno dostopnostjo arheoloških podatkov in gradiv. Zaradi izjemnega porasta predanih arhivov najdišč in velikega obsega gradiva, ki je v začasni hrambi izvajalcev raziskav, smo okrepili prizadevanja pri optimizaciji in racionalizaciji prostora pri postavitvi regalov in sistematični urejenosti vsebnikov z gradivom. Vzpostavljamo pogoje za hrambo občutljivega gradiva ter organiziramo, urejamo in digitaliziramo dokumentarne arhive. Glede na izkušnje in analizo problematike smo uvedli dodatne korake protokola prevzema arhivov. Poleg Poslovnika Arheološkega centra (2020), ki opredeljuje dela in naloge centra, smo pripravili Primopredajni zapisnik arhiva arheološkega najdišča (2021) za vse predane arhive pred septembrom 2022 in Navodila za način predaje arhivov najdišč v Arheološki center MGML (2023), ki opredeljujejo načine pakiranja gradiva skladno z muzejskimi standardi. S tem vzpostavljamo preglednejši sistem in učinkovitejši dostop ter ustvarjamo trajnostni model za zagotavljanje prihodnje zmogljivosti arheoloških arhivov in za njihovo upravljanje.

Ključne besede: upravljanje arhivov arheoloških najdišč v AC MGML

Dokumentacijska procesa obsežnih fotografskih fondov Naceta Bizilja in Joca Žnidaršiča

Irena Uršič, muzejska svetovalka

Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije

irena.ursic@muzej-nz.si

Izvleček prispevka:

Prispevek obravnava dokumentacijska procesa dveh izmed najobsežnejših fotografskih fondov v Muzeju novejše in sodobne zgodovine Slovenije. Prvi se je začel leta 2010 z v celoti podarjenim fotografskim opusom fotoreporterja in urednika fotografije pri Dnevniku Naceta Bizilja. Drugi poteka od leta 2020 in je osredotočen na deloma podarjen in deloma odkupljen fotografski opus Joca Žnidaršiča, fotoreporterja in urednika fotografije pri Delu. Oba eminentna in kreativna ustvarjalca fotografskih podob v drugi polovici 20. stoletja in v začetku 21. stoletja je avtorica prispevka aktivno vključevala v muzejski dokumentacijski proces. Prispevek osmišlja pomen dokumentacije novinarske fotografije, izbrano strategijo dokumentacije in njene učinke, pričevanjsko dimenzijo in osvetljuje dotično dokumentacijsko izkušnjo v digitalni dobi. Obenem prispevek predstavlja tudi dokumentacijske zagate, ki so ob dokumentiranju tako obsežnih fondov še bolj poudarjene.

Ključne besede: fotografski fond, novinarska fotografija, muzejska dokumentacija, Nace Bizilj, Joco Žnidaršič

Digitalizacija kulturne dediščine in interoperabilnost podatkov

doc. dr. Ines Vodopivec

Narodna in univerzitetna knjižnica

ines.vodopivec@nuk.uni-lj.si

Izvelek prispevka:

Prispevek obravnava metapodatkovne sheme za povezovanje podatkov med bazami, za kakovostnejšo rabo znotraj posamezne organizacije, med organizacijami in za ponovno uporabo podatkov v okviru sodobne digitalizacije kulturne dediščine ter podpore odprte znanosti. Prispevek vključuje primerljive primere iz slovenskega in mednarodnega okolja, podaja nekaj spoznanj iz pilotnega projekta oblikovanja nacionalnih skupin Europeane za boljše nacionalno sodelovanje držav članic v skupnem evropskem podatkovnem prostoru za kulturno dediščino in je specifično namenjen vsem zaposlenim v muzejih v Sloveniji.

Prispevek obsega naslednja področja:

- kako povečati vidnost muzejskih zbirk;
- kako približati muzejske zbirke posameznim skupinam v izobraževanju, raziskavah in ustvarjalnih industrijah; ter
- kako se strokovno vključiti v mednarodno skupnost za digitalno kulturno dediščino s primeri iz prakse.

Ključne besede: digitalna knjižnica, EDM, RDA, digitalne baze podatkov, digitalizacije kulturne dediščine

Spletna razstava Moderne galerije: Izbor del iz nacionalnih zbirk Moderne galerije in iz Arteast 2000+

mag. Adela Železnik

Moderna galerija, Ljubljana

adela.zeleznik@mg-lj.si

Izvleček prispevka:

Moderna galerija je leta 2022 predstavila spletno inačico razstave Izbor del iz nacionalnih zbirk Moderne galerije in iz zbirke Arteast 2000+, katere namen je bil omogočiti digitalni dostop do umetniških del in njihov ogled na spletu.

Od ustanovitve leta 2000 je zbirka zaslovela po tem, da podaja obsežen pregled umetnosti v regiji in, kar je morda najpomembnejše, omogoča vpogled v skupne družbenopolitične problematike, ki so v ospredju dela umetnikov v nekdanjih socialističnih državah, ter pri tem izrisuje, kako so se te države razvijale od šestdesetih let preko tranzicijskega obdobja v devetdesetih letih do sedanjega konteksta globalnega neoliberalnega kapitalizma.

Leta 2011 je zbirka postala jedro novega Muzeja sodobne umetnosti Metelkova (+MSUM), ki deluje v sklopu Moderne galerije.

Od prve postavitve zbirk, ki je nosila naslov Sedanjost in prisotnost in se je ukvarjala z različnimi oblikami časa. V postavitvi, na kateri temelji spletna razstava, so bili izpostavljeni štirje pomenski sklopi, ki jih širše poimenujemo #ženske, #spomeniki, #umetnost-znanost in #paviljoni.

Spletna razstava ne sledi povsem logiki nekdanje fizične postavitve, digitalni medij pa izkorišča za bolj dinamično predstavitev del, ki spletnemu gledalcu omogočajo pogled od blizu in pozornost na detajle.

Premikanje po prostoru kot velik del zaznavne izkušnje muzejskega obiska, mora spletna razstava nadomestiti z razumevanjem lastnih arhitekturnih parametrov.

Ključne besede: spletna razstava, dostopnost, časovnost, detajli, umetnost

